

1.1 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kulttuuri-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen. Sivistyspalveluiden vastuulautakuntana toimii sivistyslautakunta.

1.1.1 Talous

Sivistyspalveluiden toimintakate on 47.976.380 euroa. Se ylittää kunnanhallituksen antaman toimintakate-raamin 687.570 eurolla. Ylitys perustuu syyskuussa 2023 kesken talousarviovalmistelun tehtyihin sisäisten vuokrien korotuksiin, ja taloushallinnon ohjeen mukaisesti toimintakatetta ei ole sopeutettu, vaan ylitys on tehty annetun toimintakateraamin päälle.

Sivisyspalvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos 2022-2023	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut		12,1	13,0	0,9	7 %
Varhaiskasvatus	1014,8	761,2	897,5	136,3	18 %
Perusopetuspalvelut	1300,1	1591,1	1802,8	211,7	13 %
Lukio	96,4	74,0	83,5	9,5	13 %
Kansalaisopisto	142,0	142,0	186,2	44,2	31 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	25,2	21,7	20,2	-1,5	-7 %
Vatti	554,0	512,2	530,8	18,6	4 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikes	62,2	83,9	60,0	-23,9	-28 %
Yhteensä	3194,7	3198,2	3594,0	395,8	12 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	359,3	290,2	271,5	-18,7	-6 %
Varhaiskasvatus	14458,9	14633,5	14945,7	312,2	2 %
Perusopetuspalvelut	25841,4	27061,8	28954,2	1892,4	7 %
Lukio	2177,9	2401,9	2667,7	265,8	11 %
Kansalaisopisto	687,5	686,3	687,7	1,4	0 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	1014,7	1010,1	1056,2	46,1	5 %
Vatti	2610,7	2618,2	2636,5	18,3	1 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikes	748,5	795,8	350,8	-445,0	-56 %
Yhteensä	47898,9	49497,8	51570,3	2072,6	4 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-359,3	-278,1	-258,5	19,6	-7 %
Varhaiskasvatus	-13444,1	-13872,3	-14048,2	-175,9	1 %
Perusopetuspalvelut	-24541,3	-25470,7	-27151,4	-1680,7	7 %
Lukio	-2081,5	-2327,9	-2584,2	-256,3	11 %
Kansalaisopisto	-545,5	-544,3	-501,5	42,8	-8 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-989,5	-988,4	-1036,0	-47,6	5 %
Vatti	-2056,7	-2106,0	-2105,7	0,3	0 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikes	-686,3	-711,9	-290,8	421,1	-59 %
Yhteensä	-44704,2	-46299,6	-47976,3	-1676,8	4 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Hallintopalvelut

Vuonna 2023 hallintopalveluiden taloudessa tai toiminnassa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Henkilöstömäärä säilyy ennallaan, kun hallinto- ja talouspäällikön virkaa ei edelleenkään täytetä. Merkittäviä koulutustarpeita ei ole hallinnon henkilöstön osalta tiedossa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen maksutuottojen arvioidaan alenevan vuoteen 2022 verraten arviolta noin 100 000 euroa. Viime vuosina varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehdyt muutokset ovat nostaneet tuloarajoa ja tämä on osaltaan alentanut perheiden varhaiskasvatusmaksuja ja tätä kautta vaikutus maksutuottoihin on ollut merkittävä. Laukaassa merkittävä osuus varhaiskasvatuksesta tuotetaan yksityisesti palvelurahalla. Tulorajojen noustessa myös palvelurahan perheiden maksavat omavastuuosuudet pienenevät, jolloin kunnan osuus maksettavasta palvelurahasta nousee. Muutokset näkyvät näin ollen myös palvelurahan kulujen lisääntymisessä.

Varhaiskasvatuksen toimintatuottoja kertyy myös kotikuntakorvauksista ja hanketuotoista. Kotikuntakorvauksia arvellaan kertyvän vuonna 2023 noin 100.000 euroa. Varhaiskasvatukselle on myönnetty OKM:n avustusta johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen vuosille 2022-2023. Tämän lisäksi hanketuottoja kertyy OKM:n kolmitasoisien tuen kehittämistä koskevasta hankkeesta, varhaiskasvatuksen tasa-arvorahasta sekä haettavissa oleva korona-avustus varhaiskasvatukseen on huomioitu vuoden 2023 toimintatuottojen arvioinnissa. Hanketuottoja arvioidaan kertyvän vuodelle 2023 jaksotukset huomioiden noin 299.000 euroa.

Valmisteluvaiheessa on huomioitu varhaiskasvatukselle asetetut säästötavoitteet. Kotihoidon tuella arvioidaan olevan vähemmän lapsia kuin vuonna 2022, jolloin kotihoidon tukeen varattu summa on pienempi. Hankintoja tehdään talousarviovuonna 2023 vähemmän edellisvuosiin verrattuna. Talousarvio 2023 sisältää 241.000 euron lisäesityksen henkilöstökulujen osalta varhaiskasvatuksen varahenkilöjärjestelmän kehittämiseksi

Perusopetuspalvelut

Peruskoulun oppilasmäärä on 13.9.2022 tilanteen mukaan 2862 oppilasta, mikä on 36 oppilasta enemmän kuin 2022 talousarviossa. Väestörekisteriin perustuen oppilasmäärän ennustetaan muuttuvan niin, että syksyllä 2023 peruskouluissa opiskelee 2894 oppilasta, mikä on 32 enemmän kuin tällä hetkellä.

Taloussuunnitelma on laadittu kunnanhallituksen antaman raamin mukaisesti. Syksyllä 2022 on kuitenkin edessä ainakin kahden uuden opetusryhmän perustaminen valmistavan opetuksen tarpeita varten. Näiden tarvitsemat tuntimäärät on huomioitava opetusresurssin ja henkilöstökulujen kasvuna myös vuonna 2023. Toimintakatteeseen tehdyt sopeutustoimet aiheuttavat vuodelle 2023 perusopetukseen 700.000 euron sopeutuksen, josta n. 300.000 euroa kohdistuu henkilöstökuluihin. Sopeutus kohdennetaan keväällä 2023 seuraavan lukuvuoden opetusresurssipäätöksessä, ja se tulee kohdistumaan pääasiassa annettavan opetuksen määrään, ryhmäkokoihin sekä mahdollisesti koulunkäynninohjaajien määrään. Kokonaisuudessaan talousarvion raami aiheuttaa toiminnan laajuuteen merkittäviä sopeutuksia syksyllä 2023.

Perusopetuspalveluiden kustannukset nousevat sopeutustoimista huolimatta v. 2023 n 1,3 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut kasvavat n. 768.000. Sisäisten vuokrien kasvu on 458.000 euroa. Tulojen osalta perusopetuspalveluissa on varauduttu siihen että vuonna 2022 saatua tasa-arvoavustusta on käytettävissä vuonna 2023 400.000 euroa, haettua korona-avustusta saadaan käyttöön 250.000 euroa, sekä muista jo myönnettyistä avustuksista vuonna 2023 käytetään 153.000 euroa. Lisäksi uutena toimintana Laukaaseen sijoitetuille, pienryhmäopetusta tarvitseville lapsille järjestetystä opetuksesta laskutetaan oppilaiden kotikunnilta opetuksen järjestämisestä koituvia kuluja 230.000 euroa.

Lukio

Lukiolla on käytössä opetuksen järjestämiseen 419 kurssia lukuvuonna 2022-23. Alkava lukuvuosi suunniteltiin järjestettävän kurssimäärällä 426, mutta kuntatalouden tiukkuus johti opetusresurssin pienentämiseen kesän kynnyksellä. Lisäksi opetusalan virka- ja työehtosopimuksen perusteella lukiolla on käytettävään lukioresurssia, joka määräytyy opiskelijamäärän mukaan (14 vvt+0,17x opiskelijamäärä). Tämän resurssin käyttämisestä päättävät lukion rehtori ja opettajat yhdessä.

Lukiokoulutuksen toiminnassa on noudatettu taloudellista tiukkuutta. Taloudellinen tilanne näyttäytyy lukiossa siten, että tarjolla on vain valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset pakolliset kurssit ja ylioppilaskirjoituksiin valmentavia kertauskursseja tiivistetysti. Valinnaisia kursseja, kuten työelämälähtöisiä, oppilaitosten välisiä, monialaisia ja laaja-alaisia kursseja ei taloustilanne mahdollista. Talouden säästötoimet ovat vähentäneet Laukaan lukion näkyvyyttä, houkuttavuutta ja markkina-arvoa Keski-Suomessa.

Opiskelijamäärään nähden pienen opetusresurssin lisäksi lukion taloutta rasittaa uusien tilojen leasingmaksut ja aiempaa korkeammat tilavuokrat. Lisäksi laki oppivelvollisuuden laajentamisesta ja opetuksen maksuttomuudesta lisää lukiokoulutuksen kustannuksia Laukaassa n. 150 000 € vuodessa (oppikirjat yms. 95 000 €, tietokoneet 55 000 €).

Syksystä 2021 voimaan astunut lukiokoulutuksen opetussuunnitelma on lisännyt kustannuspaineita uuden oppivelvollisuuslain tuomien velvoitteiden lisäksi. Kunnan taloudellisesta tilanteesta johtuen lukio on toiminut aktiivisesti ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi lukiokoulutuksen kehittämiseen Laukaassa.

Hankkeet ovat mahdollistaneet Laukaan lukion oppimisyhteisön aktiivisen kehittämisen erityisesti osallistavaksi ja yhteisölliseksi. Se, mihin hankerahoituksen keinoin ei ole ollut mahdollista saada ratkaisua, on lukiokoulutuksen kurssitarjonnan kehittäminen uuden opetussuunnitelman mukaiseksi.

Uusi opetussuunnitelma velvoittaa lukiokoulutusta tekemään tiivistyvää yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen kanssa sekä työelämän ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi kurssitarjonnassa tulisi huomioida työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos. Lukion kurssitarjonnassa uudistaminen tarkoittaisi uudenlaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä valinnaisia kursseja.

Koronatilanne on haastanut lukion opetusjärjestelyitä ja asettanut vaateita oppimisen tuelle. Opetushallituksen vuonna 2022 myöntämästä avustuksesta jäänee siirrettäväksi keväälle 2023 noin 12 000 €.

Edelleen Laukaan lukio sai ulkopuolista rahoitusta hankkeella; Tietoa ja toivoa lukiolaisten tulevaisuussuunnitteluun. Valtionavustus on suuruudeltaan 15 300 € ja se jäänee lähes kokonaan käytettäväksi keväällä 2023.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella ja se perustuu toteutuneiden opetustuntien määrään. Tämän vuoksi on tärkeää säilyttää opetustuntien määrä vähintään nykyisellä tasolla. Toiminnan muun rahoituksen koostuessa kunnan omasta rahoitusosuudesta sekä kurssimaksutuloista, heijastuu kunnan tiukentunut taloudellinen tilanne opiston toiminnan resursseihin. Tavoitteena on säilyttää kurssimaksut maltillisina riittävän kurssitoiminnan ja sitä kautta opetustuntien toteutumisen takaamiseksi.

Kansalaisopiston maksutuottojen osuus arvioidaan v. 2023 hieman korkeammalle tasolle kuin v. 2022 johon kurssimaksuihin suunnitellusta 10 % korotuksesta 1.8.2023 alkaen. Kurssimaksuja on perusteltua tarkistaa ylöspäin, koska palkka- ym. kulut ovat yleisesti nousseet. Kurssimaksuja on viimeksi nostettu lukuvouden 2019–2020 alusta.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden kustannustaso kokonaisuudessaan säilyy lähellä vuoden 2022 kustannustasoa vuoden 2023 toimintakatteen ollessa 1.035.970 miljoonaa euroa. Sivistyslautakunnan 15.3.2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 26 linjaa kirjaston toiminnan kehittämistä. Suunnitelman mukaisesti kirjasto vie loppuun Leppäveden lähikirjaston tiloja koskevan investointihankkeen. Sarastus-auton seuraajaa koskeva investointi sekä pääkirjaston remontin suunnittelu siirtyvät myöhempään ajankohtaan säästösyistä.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut jatkavat vuonna 2023 kuluvana vuonna käynnistettyjä kehittämistoimenpiteitä. Kulttuuripalvelut siirtyi kirjastotoimelta vapaa-aikapalveluille vuonna 2022 ja sen alueen kehittämistä jatketaan edelleen. Sähköisten palveluiden ja viestinnän kehittäminen jatkuvat. Liikunta-alueiden kehittäminen jatkuu edelleen ja niiden lisäksi hyödynnetään olemassa olevia tiloja ja alueita sekä kehitetään palvelutuotantoa entistä helpommin saavutettaviksi joka sektorilla. Vattipajalla on tarve toiminnan uudistamiselle muun muassa työllisyyden kuntakoikeilun ja oppivelvollisuuden laajentumisen myötä. Nuorten Startti siirtyy työllisyyspalveluilta osaksi Vattipajan palveluita vuoden 2023 alusta.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Talousvuosi 2023 on Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikölle muutoksen vuosi. Soteuudistuksessa hyvinvointialueelle sote-palvelujen mukana siirtyvät myös koulukuraattori- ja –psykologipalvelut. Tämä pienentää sekä tulosityksikön tuottoja että erityisesti menoja. Tuotoista jää pois opiskeluhuollon kotikuntalaskutusta 2.000 – 4.000 euroa ja menot puolestaan pienenevät noin 445.000 eurolla edellisvuoteen verrattuna. Tulosityksikön talousarvion toimintakate vuodelle 2023 on kunnanhallituksen asettaman raamin mukaisesti -282.160 euroa.

Vuoden 2023 toimintatuotot muodostuvat mahdollisista avustuksista, joista HyPen etsivän nuorisotyön valtionavustus on ollut vuosittain 60.000 euroa. Tulosyksikön muu tuotto on mahdollista lähinnä tilavuokrauksen kautta, mikäli hyvinvointi- ja perhekeskus HyPen uutta toimitilaa vuokrataan ulkopuolisille toimijoille. Muutoin perhekeskuksen toiminta perustuu matalan kynnyksen palveluille ja toiminnalle, joten tuottoja ei ole edelleenkään tarkoitus kerätä asiakasmaksuin.

Edellisvuosien tapaan toimintakuluista henkilöstökulut ovat suurimmat, vuonna 2023 noin 233.350 euroa. Uuden toimitilan myötä sisäisten vuokrien osuus kasvaa merkittävästi aiemmasta, ollen vuonna 2023 n. 71.240 euroa. Käytettävissä oleva neliömäärä yli kaksinkertaistuu nykyiseen toimitilaan verrattuna, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin isojenkin ryhmien kokoontumisia. Tila on yhteinen vapaa-aikatoimen nuorisotilan kanssa, joten käytössä saadaan toiminnallisen synergiaedun lisäksi osin myös taloudellista hyötyä, kun käyttökustannuksia voidaan jakaa.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintamenoista henkilöstökulujen osuus on 68 %, sisäisten vuokrien osuus 21 %, palvelujen ostoja 10 % ja aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden osuus 1 %.

1.1.2 Palvelujen järjestäminen

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään varhaiskasvatustilain edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa ja perhepäivähoidossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelurahalla. Kunnallisia päiväkoteja on kahdeksan, yksityisiä päiväkoteja seitsemän sekä yksi ostopalvelupäiväkoti. Laukaassa on yksi kunnallinen ja yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitokoti. Kunnallisia perhepäivähoitajia arvioidaan olevan n. 37 ja yksityisiä perhepäivähoitajia 8. Varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa järjestetään Vihtavuorella, Kirkonkylällä ja Leppävedellä.

Maksuttomaan esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat lapset. Esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen toimintana kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetuksen ohella lapsilla on oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatusta järjestetään kokopäiväisenä, osapäiväisenä tai osaviikkoisena perheen tarpeiden mukaisesti. Ilta- ja vuorohoitoa järjestetään ostopalvelupäiväkodissa ja kahdessa yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen toimintaan sisältyy myös varhaiserityiskasvatuksen palvelut. Kaikessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa on lähtökohtana lapsen edun ensisijaisuus.

Syntyvyyden laskusta huolimatta varhaiskasvatuksen osallisuusasteen ennustetaan edelleen nousevan. Muuttoliike vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ympäri vuoden. Tämän lisäksi perheiden palvelujen tarpeet vaihtelevat toimintavuoden kuluessa. Varhaiskasvatuspalvelujen piiriin on siirtynyt viime vuosina yhä suurempi määrä alle 3-vuotiaita lapsia. Tämä edellyttää myös suurempaa varausta henkilöstöressin osalta, jotta henkilöstömitoitukset täyttyvät.

Kotihoidon tuki kuuluu myös varhaiskasvatuksen vastualueeseen. Kotihoidon tukea maksetaan perheelle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Henkilöstösuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa päiväkotien lapsiryhmissä noudatetaan lasten ja henkilöstöä välistä suhdelukua 1:7 yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Alle 3-vuotiaiden osalta suhdeluku on 1:4. Varhaiskasvatuslaissa on määriteltynä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne, jossa tapahtuu muutoksia 1.1.2030 alkaen. Tuleva muutos määrittelee tarkemmin lapsiryhmien opettajasuhdannetta. Henkilöstörakenteeseen on varauduttu jo tässä vaiheessa, ja tulevien vuosien aikana toimien muuttamista henkilöstörakennetta vastaavaksi tarkastellaan esimerkiksi eläköitymisten yhteydessä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on heikentynyt viime vuosien kuluessa ja etenkin määräaikaisiin tehtäviin rekrytointi on ollut erityisen haasteellista. Henkilöstön saatavuuden parantamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota edelleen tulevina vuosina. Varhaiskasvatus on esimerkiksi lisännyt yhteistyötään oppilaitosten kanssa parantaen rekrytointimahdollisuuksia. Henkilöstön saatavuuden parantamisen ohelle on tärkeää huomioida myös henkilöstön hyvinvointi ja jakaminen palvelujen kehittämisessä.

Varhaiskasvatuslain mukaisen suhdeluvun noudattaminen edellyttää riittävän henkilöstömäärän turvaamista silloinkin, kun henkilöstöä on äkillisesti poissa esimerkiksi sairauden vuoksi. Talousarvio 2023 pitää sisällään esityksen varhaiskasvatuksen varahenkilöjärjestelmän vakiinnuttamisesta, joka tarkoittaa seitsemän henkilötyövuoden ja 241.000 euron lisäystä talousarvioon. Varahenkilöjärjestelmää on kokeiltu määräaikaisesti koronapandemia-aikana vuosina 2020-2022, jolloin henkilöstön poissaolot ovat lisääntyneet ja pidentyneet sairauspoissaoloista liittyvistä ohjeistuksista johtuen. Kokeilu on osoittanut, että pysyvä varahenkilöjärjestelmä on ollut välttämätön edellytys varhaiskasvatuksen ja toiminnan toteuttamiseksi, jotta varhaiskasvatuslain määrittelemät vaatimukset täyttyvät. Varahenkilöjärjestelmän vakiinnuttamisella on myös henkilöstön pysyvyyteen liittyviä etuja.

Talousarvio 2023 sisältää palkkavaraukset vakituisen henkilöiden palkkakuluihin 120:n htv:n verran, määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaroja 34:n htv:n verran. Varhaiskasvatuksessa voidaan joutua vuoden aikana palkkaamaan henkilöstöä lisää hoitopaikkojen kysynnän vuoksi ja tämä mahdollisesti ylittää talousarvioon asetetun henkilötyövuosien määrän.

Koulutussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevat kelpoisuusehdot on määritelty tarkemmin varhaiskasvatuslaissa 540/2018. Varhaiskasvatuslain asettama henkilöstömitoitus vuoteen 2030 mennessä määrittelee opettaja-hoitajasuhdanteen 1.1.2030 alkaen täsmällisemmin. Laukaassa tämä edellyttää 11:n toimen muuttamista varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi nykyisellä henkilöstömitoituksella, jotta lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. Valtaosa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä. Viime vuosina varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin on palkattu vuodeksi kerrallaan epäpäteviä henkilöitä, mikäli kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä ei ole saatu rekrytoitua.

Varhaiskasvatuksessa järjestetään kaksi kertaa vuodessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen koulutuspäivä. Koulutuksen tarpeita ja järjestämistä koordinoi erillinen varhaiskasvatuksen koulutustyöryhmä. Tämän lisäksi varhaiskasvatusyksikköjen tarpeiden pohjalta varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetään ja mahdollistetaan erilaisia täydennyskoulutuksia ja henkilöstön kouluttautumista tuetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävät sekä pidempiaikaiset että lyhytaikaisemmat koulutukset ovat sisällöllisesti perustehtävää tukevia koulutuksia.

Varhaiskasvatuslain mukainen kolmitasoinen tuki on astunut voimaan 1.8.2022 alkaen. Laki edellyttää kolmitasoisien tuen toteuttamista lapsikohtaisin tavoittein varhaiskasvatuksen arjessa ja tuesta päättämistä hallintopäätöksellä. Henkilöstön erityispedagogista osaamista tulee näin ollen koulutuksella vahvistaa. Laukaan varhaiskasvatus on saanut OKM:n myöntämää hankerahaa vuosille 2022-2023 kolmitasoisien tuen vahvistamiseen, josta osa käytetään henkilöstön koulutukseen.

Sähköisten järjestelmien osalta Effica varhaiskasvatus- tietojärjestelmä poistuu käytöstä vuoteen 2024 mennessä. Järjestelmän korvaa EdLevo-sovellus, johon siirtyvät kaikki varhaiskasvatuksen asiointit vaiheittain vuoden 2024 loppuun mennessä. Uuden järjestelmän käyttöönotto edellyttää suunnittelua ja organisoitua hallinnon tasolla sekä koko henkilöstön kouluttamista ohjelman käyttöön.

Viime vuosina yhteistyötä on tiivistetty erilaisissa nivelvaiheissa ja siirtymissä. Vuosittain varhaiskasvatusikäisten ja esiopetusikäisten osalta lapsiryhmät tarkastellaan alueellisella tasolla ja suunnitellaan ryhmien muodostaminen yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa perheiden palveluntarpeita vastaavasti.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuksen järjestäminen perustuu perusopetuslakiin, -asetukseen sekä opetussuunnitelmaan. Peruskoulut antavat opetussuunnitelman mukaista esi- ja perusopetusta, luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehittymiselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Perusopetuksen toiminnan lähtökohtana ovat sivistystoimen strategian mukaiset toimenpiteet.

Perusopetusta järjestetään pääasiassa nykyisessä laajuudessa, mutta annettavan opetuksen määrään joudutaan tekemään sopeutus syksyllä 2023. Sopeutuksen kohdentaminen ja laajuus tarkentuu vuoden 2023 opetusresurssipäätöksen yhteydessä keväällä 2023 kun tiedossa on tarvittavat opetusryhmät ja tuen tarpeet sekä järjestämismuodot. Vuonna 2022 on käynnistetty valmistavan opetuksen järjestäminen, sekä Laukaaseen sijoitettujen ulkopaikkakuntalaisten lasten osalta omat erityisen tuen pienryhmät niitä tarvitseville.

Henkilöstösuunnitelma

Perusopetuslain 37 § mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai tuntiopettajia. Periaatteena on ollut, että koulujen opetuksesta huolehtivat viranhaltijat, ja tuntiopettajat hoitavat ne tehtävät joissa tuntimäärä ei riitä virkaan, tai se on muuten perusteltua. Lisäksi kouluilla työskentelee määräaikaisten viranhaltijoiden tai tuntiopettajien sijaisia, vakituisia koulunkäynninohjaajia, koulusihiteereitä ja vahtimestareita. Osa koulunkäynninohjaajista ja tuntiopettajista rekrytoidaan määräaikaisesti, jos tehtävä on luonteeltaan määräaikainen.

Perusopetuspalveluiden talousarvio 2023 sisältää palkkavaraukset vakituisten henkilöiden palkkakuluihin 241,75 htv:n verran. Määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaroja 98 htv:n verran.

Koulutussuunnitelma

Perusopetuksessa opetushenkilöstön vakituiset koulutuspäivät perustuvat opetushenkilöstön virka- ja työsopimukseen, ja ne käytetään sopimuksen määrittelemissä puitteissa. Koulunkäynninohjaajille on vaikiintunut lukuvuoden alkuun yksi yhteinen koulutuspäivä.

Talousarvio sisältää varauksen digitutorjärjestelmän ylläpitämiselle, jossa opetushenkilöstön sisältä koulutetaan kunnan sisäisesti tieto- ja viestintäteknologian käyttöä. Lisäksi koulutusta järjestetään kolmiportai-

sen tuen ja NEPSY –osaamisen osalta hankerahoituksella. Muuta koulutusta pystytään järjestämään talousarvion puitteissa vähäisissä määrin. Esihenkilöstö osallistuu kunnan järjestämään esihenkilökoulutukseen silloin kun sitä on tarjolla.

Henkilöstön ammatillisessa osaamisessa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia talousarviokaudella. Opetushenkilöstön kelpoisuusehdot perustuvat lakiin, ja rekrytoitava henkilöstö on lähtökohtaisesti kelpoisuusehdot täyttävää.

Lukio

Lukiokoulutus on nähtävä merkittävänä kunnan elinvoiman lisääjänä Laukaassa. Laukaan lukio pyrkii kehittämään toimintaansa siten, että kunta olisi toisen asteen koulutustarjonnallaan houkuttava paikka niin paikallisesti kuin seudullisesti. Opetustarjonnaltaan monipuolinen lukiokoulutus on kunnan resurssien panostamista tulevaisuuteen. *(Kunnat lukiokoulutuksen järjestäjinä kunta- ja paikallistalouden näkökulmasta. ARTTU2-ohjelma 9/2018).*

Laukaan lukiolle myönnettävä opetusresurssi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia pedagogisia ratkaisuja on mahdollista kehittää ja toteuttaa. Lukioresurssilla on keskeinen rooli myös siinä, miten monipuolinen ja houkuttava koulutustarjontamme on niin paikallisesti kuin seudullisesti. Laukaan lukion tulevaisuushakuihin kehittäminen on osaavan opettajakunnan vahva tahtotila.

Henkilöstösuunnitelma

Lukiossa toistaiseksi tai määräaikaisesti työsuhteessa olevan henkilöstön määrään ei ole tullut muutosta. Syksystä 2022 kasvanut opiskelijamäärä on lisännyt hienoisesti pakollisten kurssien opetustuntimäärää. Apua tilanteeseen on saatu yksittäisiltä yläkoulun opettajilta.

Koulutussuunnitelma

Lukion henkilöstön ammatillisen osaamisen päivittämiseen on tarvetta syksystä 2021 voimaan astuneen uuden opetussuunnitelman velvoitteiden myötä. Henkilöstön osaamisessa tulisi huomioida aiempaa paremmin niin työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos kuin lukiolaisten lisääntyneet oppimisen tuen vaateet.

Henkilöstö lisääntyneeseen koulutustarpeeseen on toistaiseksi pystytty vastaamaan Laukaan lukion saamalla ulkopuolisella rahoituksella.

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toimialueensa asukkaiden kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja. Opetuksen painopiste on taide- ja taitoaineissa. Kansalaisopisto tarjoaa lisäksi lasten ja nuorten yleisen oppimäärän

mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa, järjestää myös tilauskoulutusta sekä osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kuntahenkilöstöä opisto palvelee järjestämällä henkilöstökoulutusta.

Henkilöstösuunnitelma

Kansalaisopiston suunniteltu henkilöstö vuodelle 2022 säilyy pitkälle edellisvuosien kaltaisena: Päätoimiset 4,5 henkilötyövuotta, ja lisäksi noin 70 sivutoimista tuntiopettajaa (arvio 31,5 htv), joiden opetustuntimäärä vaihtelee toteutuvien kurssien mukaan. Kansalaisopistossa ei ole suunniteltuja henkilöstömuutoksia vuodelle 2023.

Koulutussuunnitelma

Kansalaisopiston vakituinen henkilöstö osallistuu säännöllisesti erilaisiin ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin tarpeen ja tarjonnan mukaan. Tarjonta ja tarpeet vaihtelevat jonkin verran opetusai- nealueittain. Tuntiopettajia tiedotetaan tarjolla olevista koulutuksista ja kannustetaan osallistumaan niihin mahdollisuuksien mukaan.

Kansalaisopiston koko henkilöstön ammatillisen osaamisen laajentamiseen on tarvetta valtakunnallisen osaamisperusteisuuden käyttöönoton myötä: Osaamisperusteinen kurssitarjonta mahdollistaa opintojen tunnistamisen ja sitä myötä hyödyntämisen esim. työelämässä ja opinnoissa.

Osaamisperusteisten kurssien tarjoaminen on ollut valtakunnallisesti mahdollista 1.8.2021 alkaen.

Vakituinen henkilöstö osallistuu vuonna 2023 säännöllisesti osaamisperusteisuutta käsitteleviin koulutuksiin. Osaamisperusteisuuden varsinainen käyttöönotto Laukaassa vaatii kuitenkin toteutuakseen lisää henkilöresursseja.

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalvelujen tuotantoa.

Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jokaisen kuntalaisen portti virikkeen ja viihdykkeen äärelle. Se on olohuone tarjoten kokoelmiensa lisäksi myös tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto lisää yhteisöllisyyttä ja parantaa mahdollisuuksia aktiiviseen kansalaisuuteen. Kirjasto tukee ja edistää kansalaisten tasavertaista oikeutta luotettavan tiedon saantiin. Kirjaston verkkopalvelut ja laitteet antavat mahdollisuuden sähköisten palvelujen käyttöön kuntalaisille, joilla ei ole itsellään laitteita ja verkkoyhteyksiä.

Lukeminen edistää ihmisen henkistä kehittymistä ja hyvinvointia ja on kaikille välttämätön kansalaistaito. Kirjasto tukee kaikkien ikäryhmien lukemisharrastusta ja monilukutaitoa.

Laukaan kirjasto koostuu pääkirjastosta, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastoista sekä kirjastoautosta. Kirjastoauto palvelee joustavasti kaikkia seutukuntia ja tuo kirjaston lähelle heitäkin, joille matka muuten olisi pitkä tai hankala. Kirjasto on myös verkossa tarjoten elektronisia lehtiä ja kirjoja. Se on osa Keskikirjastojen kirjastokimppaa, mikä tuo yli 50 kirjaston kokoelmat laukaalaisen käsiin.

Kirjasto on aktiivinen verkostotoimija, avainkumppaneinaan muut Keski-Suomen kirjastot ja sivistyspalvelun muut toimintayksiköt.

Henkilöstösuunnitelma

Kirjastossa on kirjastotoimenjohtajan (1 htv) lisäksi 11 vakituista työntekijää (10,75 htv), joista kuusi tekee töitä pääkirjastossa ja yksi kirjastoautossa. Lievestuoreen, Leppäveden ja Vihtavuoren lähikirjastoja hoitaa neljän kirjastomammattilaisen tiimi. Pääkirjastossa työskentelee käytännössä jatkuvasti vähintään yksi määräaikainen henkilö joko tukityöllistettynä, työkokeilussa, oppisopimustyösuhteessa tai muussa suhteessa.

Vakituisen henkilöstön määrään ei ole tiedossa muutoksia vuonna 2023 (esim. eläköitymiset).

Koulutussuunnitelma

Kirjastossa työskentelevillä pitää olla erityistaitoina

- kirjastoalan pedagogista osaamista
- tiedonhakutaitoja
- digineuvontataitoja
- aineisto-osaamista
- hankinta- ja kokoelmatyön osaamista
- tekijänoikeusosaamista
- kirjaston tietojärjestelmiin liittyvää osaamista
- C-ajokortti kirjastoauton kuljettamiseen.

Näiden lisäksi tarvitaan yleisiä taitoja, joita ovat

- vuorovaikutus-, tiimityö- ja verkostoitumistaidot
- monikanavaisen asiakaspalvelun taidot
- viestintä- ja markkinointiosaaminen
- ICT-aidot
- digitaalisten aineistojen tuotantotaidot
- työyhteisötaidot
- itseohjautuvuus
- johtamisosaaminen.

Keväällä 2022 käydyissä kehityskeskusteluissa tarkastettiin jokaisen kirjastolaisen tehtäväkuvat ja osaamisen kehittämisen kohteet ajatellen kirjaston palvelujen toteuttamista lähivuosina.

Osaamista on tarve ylläpitää ja kehittää etenkin kirjastoalan pedagogisessa osaamisessa, kokoelmatyössä, tiedonhaku- ja digineuvontataidoissa sekä monikanavaisessa asiakaspalvelussa. Tärkeimpinä välineinä tässä ovat alueellisen kehittämiskirjaston tarjoama etäkoulutus sekä kollegojen vertaistuki.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden alueisiin kuuluu liikunta-, nuoriso, kulttuuri- ja työpajapalveluita.

Liikuntapalvelujen perustehtävänä on luoda kuntalaisille liikuntaedellytyksiä ja siten edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikuntapalvelujen järjestämisessä painotetaan lasten ja nuorten liikunnan, luonto- ja lähiliikunnan sekä seurojen toiminnan kehittämistä. Lisäksi erityisryhmien ohjattua liikuntaa tarjotaan eri ikäisille kuntalaisille, joilla on terveydellisen tai muun syyn, vamman tai muun toimintakyvyn heikentymisen vuoksi haastava osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Liikuntapalveluiden tarjoaman liikuntaneuvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä vähäisestä liikunnasta johtuvia terveyshaittoja. Yhteistyötä tehdään kunnan sisällä eri toimialojen,

kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Toiminnan kehittämisessä huomioidaan kuntastrategia ja valtakunnalliset linjaukset ja viestintää tehostetaan ja tehdään palveluita entistä helpommin saataviksi.

Vapaa-aikatoimen nuorisotyön tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia, tukea ja kehittää elämänhallinnan taitoja, tukea vahvan itsetunnon kehittämisessä sekä kannustaa terveisiin elämäntapoihin. Nuorisotalotoiminnalla tuetaan nuorten vapaa-ajan toimintaa, päihteettömyyttä, aktiivista osallistumista sekä tarjotaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettämiseen. Nuorisotalotoimintaan kuuluvat nuorten illat, 5.–6.-luokkalaisten iltapäivät, nuorisokahvilat, kerhotoiminta, erilaiset tapahtumat sekä bänditilat. Nuorisotalot ovat näkyvillä sosiaalisessa mediassa, ja vapaa-aikaohjaajat toimivat aktiivisesti nuorten kanssa erilaisilla alustoilla, mm. Instagram, Snapchat, Facebook ja TikTok.

Koulunuorisotyötä toteutetaan Laukaan kaikissa yläkouluissa. Koulunuorisotyön menetelmiin kuuluvat koulupäivän aikana välituntitoiminta, 7-luokkalaisten toimintapäivät, osana oppilashuolto-työryhmää toimiminen sekä muu moniammatillinen yhteistyö (mm. teemalliset oppitunnit, erilaiset tapahtumat sekä ryhmätyötoiminta). Koulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä toteutetaan myös pienryhmätoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea koulujen oppilashuollollisia toimenpiteitä. Pienryhmätoimintaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä mm. perhetyön, seurakunnan ja Hy-Pen kanssa.

Kulttuuritoiminnan tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää kulttuurin monipuolista saatavuutta ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kulttuuripalveluilla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kulttuuripalvelut ovat olleet Laukaassa niukasti resursoituja, ja lähivuosina on tavoitteena elvyttää kulttuuritoimintaa monipuolisesti asukkaiden saataville.

Vapaa-aikatoimen Vattipajan työpajapalvelut on tarkoitettu työttömille laukaalaisille työnhakijoille. Työpajapalveluita tarjotaan pääasiassa palkkatuella, työkokeiluna tai kuntouttavana työtoimintana. Työllistämisjaksot ovat noin kuukaudesta kahdeksaan kuukauteen. Työllistämisjaksoon kuuluu työllistämistä edesauttavia koulutuksia tai vierailuja. Työpajatoiminnan tavoite on antaa valmiuksia siirtyä vapaille työmarkkinoille. Työllisyyden kuntakokeilu on aiheuttanut muutoksia pajatoimintaan, ja pajatoiminnan kokonaisuutta kehitetään aktiivisessa yhteistyössä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.

Henkilöstösuunnitelma

Vapaa-aikatoimessa työskentelee vakituisissa työsuhteissa 19 henkilöä (17,7 htv) ja määräaikaisissa työsuhteissa 6 henkilöä (4,6 htv). Henkilöstöön kuuluvat vapaa-aikajohtaja, toimistos sihteeri, neljä vapaa-aikaohjaajaa, erityisliikunnan ohjaaja, terveysliikunnan suunnittelija-ohjaaja, liikunnanohjaaja, kuusi liikuntapaikkojen hoitajaa sekä Vattipajan alla työpajaesimies, serviisi, siivooja

ja työvalmentajat. Lisäksi vapaa-aikatoimessa työskentelee kausiluontoisissa määräaikaistehtävissä liikunnanohjaajia, liikuntapaikkojen hoitajia, nuorisotalojen iltavalvojia, leiriohjaajia, kerho-ohjaajia, latujenajajia ja leiriemäntiä.

Vapaa-aikapalvelut on merkittävä nuorten työllistäjä Laukaassa. Vapaa-aikapalveluissa työskentelee vuoden aikana erilaisissa tehtävissä yli 100 henkilöä, joista noin puolet on 16–20-vuotiaita nuoria kerho- ja leiriohjaajia. Lisäksi Vattipajalla työskentelee vuoden aikana useita kymmeniä henkilöitä eri pituisissa työsuhteissa tukityöllistettyinä, kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeilussa.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Laukaan HyPe sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevia palveluja hallintorajat ylittäen. Tavoitteena on tarjota saavutettavia ja oikea-aikaisia palveluja matalalla kynnyksellä ja asiakaslähtöisesti. HyPessä toteutetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden palveluja osana muuttuvaa kunnan toimintaympäristöä ja palvelurakennetta.

Palvelut tuotetaan moniammatillisessa yhteistyössä eri toimijoiden, pääasiassa Laukaan kunnan sivistyspalvelujen, Keski-Suomen hyvinvointialueen sote-palvelujen (1.1.2023 alkaen), Laukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Palveluihin lukeutuvat muun muassa lääkärin, psykiatrisen sairaanhoitajan, nuorisotyön, perhetyön ja -neuvolan, opiskeluhuollon ja varhaisen tuen asiantuntijapalvelut. Toimintamuotoja ovat yksilöohjaus ja vastaanottotyö, pienryhmät ja vertaisryhmät, perhevalmennukset, erilaiset perheen ja parisuhteen tuen työmuodot sekä avoimet teemaillat ja -tilaisuudet.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen **tulosityksikköön** kuuluvat varhaisen tuen asiantuntijatyö, etsivä nuorisotyö ja erityisnuorisotyö sekä palvelupäällikön tehtävät.

Varhaisen tuen asiantuntija tarjoaa lapsen lähiaikuiselle (lasten parissa työskentelevät työntekijät, perheet) vaihtoehtoisia, ratkaisukeskeisiä lähestymistapoja ja työkaluja pulmatilanteisiin ja kuormitukseen lapsen ja aikuisen yhteisessä arjessa.

Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat ilman opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikkaa. Etsivä nuorisotyö jalkautuu nuorten toimintaympäristöihin. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä työllisyysyksikön määräaikaisten etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa.

Erytisnuorisotyön tavoitteena on Laukaan lasten ja nuorten elinolojen parantaminen, oikea-aikainen kohdennettu työ, ongelmien ennaltaehkäisy, yhdenvertaisuus ja nuorten elämänhallinnan parantaminen. Erytisnuorisotyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä niin koulujen kuin vapaa-ajan toimijoiden kanssa.

Palvelupäällikön työkenttään sisältyy tulosityksikön esimiestyön ja hallinto- ja taloustehtävien lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, kuten kunnan hyvinvointityöryhmätyöskentely ja ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyön koordinointi, sekä nuorisovaltuuston ohjaustyö. Perhekeskustoiminnan koordinaatiota vaativien tehtävien osalta työnkuva kirkastuu hyvinvointialueen organisoitumisen myötä.

Henkilöstösuunnitelma

Vakituisessa työsuhteessa olevien määrä vuonna 2023 on HyPessä 5 henkilötyövuotta: etsivät nuorisotyöntekijät 2 htv, erityisnuorisotyöntekijä 1 htv, varhaisen tuen asiantuntija 1 htv ja palvelupäällikkö 1 htv.

Tarvittaessa määräaikaista lisäresurssia hankitaan ulkopuolisen rahoituksen eli avustusten turvin, mikäli toimintakate sen mahdollistaa.

Lisäksi HyPen tulosityksikön budjettiin on asiakaspalvelujen ostoihin sisällytetty 15.000 euroa Laukaan kunnan ja seurakunnan yhteisen kasvatussihteerin työtä. Tässä on huomioitu kasvatussihteerin työhön kuuluva kuraattorityön osuus, joka sote-uudistuksessa on siirtyvän työn osuus.

Koulutussuunnitelma

HyPen kaikilla työntekijöillä on työhön vaadittu kelpoisuus ja vahva ammatillinen osaaminen. Työntekijöiden muunto-/jatkokouluttautumiseen suhtaudutaan myönteisesti. Työn ohessa suoritettavien tutkintojen tekeminen pyritään mahdollistamaan tarvittavin, joustavin työaikajärjestelyin.

Erilaisia ilmaisia lyhytkoulutuksia suositaan ja hyödynnetään, esimerkiksi aluehallintoviraston, Into ry:n, Opetushallituksen, THL:n ja perhekeskusverkoston koulutukset. Nämä koulutukset tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa ja syventää ammatillista osaamista työn arjessa. Ajankohtaisia koulutusteemoja vuonna 2023 ovat ainakin oppivelvollisuusasiat, nepsy-lapset ja nuoret, Neuvokas perhe –menetelmä sekä hyvinvointia tukevat ratkaisu- ja voimavarakeskeiset työmenetelmät.

Henkilöstö osallistuu tarpeen mukaan kunnan sisäisiin henkilöstökoulutuksiin. Henkilöstön paloturvallisuuskoulutusta järjestetään voimassa olevan pelastussuunnitelman mukaisesti.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös alueellisiin koulutuksellisiin tilaisuuksiin, joihin osallistutaan yleensä 1-2 kertaa vuodessa. Ne tarjoavat asiantuntemuksen jakamisen mahdollisuuksia yli kuntarajojen, esimerkkinä etsivien nuorisotyöntekijöiden alueelliset päivät, nuorisotyöpäivät ja asiantuntijafoorumit. Vuoden 2023 osalta keskeinen, myös koulutuksellinen, teema on yhteistyön toteuttaminen hyvinvointialueen sote-palvelujen ja kunnan hyvinvointipalvelujen kesken.

1.1.3 Kehittämisen painopisteet

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminnassa ja kehittämisessä hyödynnetään jatkuvan arvioinnin toteuttamista osana palvelun kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään erilaisia arvioinnin menetelmiä toimintavuoden aikana. Arviointia toteutetaan erilaisin asiakastyytyväisyyskyselyin, kehityskeskusteluin sekä arvioiden yksikkökohtaisia kehittämissuunnitelmia. Arvioinnin tuloksista muodostetaan tavoitteet kuntatason kehittämistyölle. Laukaan varhaiskasvatuksessa on lisäksi käynnistetty erillinen arviointityöryhmä, jonka työskentelyn pohjana toimivat Karvin laatuindikaattorit. Kehittämistyötä toteutetaan kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyönä mahdollistaen yhdenvertaisen palvelun tuottamisen laukaalaisille lapsiperheille. Vuoden 2023 aikana käynnissä on kaksi laajempaa kehittämishanketta jotka liittyvät kolmitasoisien tuen lakimuutokseen sekä johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen varhaiskasvatuksessa. Näiden hankkeiden avulla tarjotaan sekä varhaiskasvattajille että varhaiskasvatuksen esihenkilöille tukea ja työkaluja oman työn kehittämiseen ja kehitetään samalla toimintaa myös kunta- ja yksikötasoisesti.

Varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisen painopistealueet ovat eri palvelumuotojen säilyttäminen tuottamalla laadukasta varhaiskasvatusta sekä kasvun ja oppimisen tukea. Varhaiskasvatuspalvelujen tulee olla laadukkaat, kaikkien saavutettavissa olevat ja niiden tulee vastata monipuolisesti perheiden erilaisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatuksessa kehitetään edelleen myös varhaisen tuen toimintamuotoja ja rakenteita yhdessä esi- ja perusopetuksen kanssa. Varhaiskasvatuksen sähköisiä palveluja ja asiointia on kehitetty viime vuosina ja ne edellyttävät kehittämistä myös tulevana vuosina.

Perusopetuksessa vahvistetaan varhaisen tuen toimintamalleja esim. nepsy -toiminnalla, kehittämällä kolmiportaisen tuen toimintoja osana VIP-hanketta sekä esi- ja alkuopetuksen rakennetta ja toimintatapoja yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Tällä kehitystyöllä tavoitellaan henkilöstön ja toimitilojen käytön tehostamista sekä 5-8 –vuotiaiden esi- ja perusopetuksen oppilaiden yhtenäistä pedagogista opintopolkua sekä henkilöstön ja tilojen yhteiskäytön optimointia. Laajan erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrä on lisääntynyt, mutta samaan aikaan joudutaan tekemään henkilöstökuluihin sopeutuksia. Tämä tulee huomioida myös erityisen tuen palveluiden järjestämisessä.

Henkilöstön koulutus kohdennetaan edelleen erityisesti kolmiportaisen tuen osaamiseen, Nepsy –osaamiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen kehittämiseen ja sekä esimiesten osaamisen vahvistamiseen. Työhyvinvoinnin edistämiseksi toteutetaan työhyvinvointikysely, ja tarkistetaan sen pohjalta tehdyt toimenpiteet ja suunnitellaan jatko niiden pohjalta.

Palveluverkkotyö jatkuu edelleen, mutta palveluverkkotyöryhmä on todennut, että Kuhaniemen koulun osalta käynnistetään hankeselvitysvaihe tilaratkaisujen järjestämiseksi. Lisäksi työryhmä on päättänyt, että pohjoisen Laukaan pienten koulujen osalta ennen syksyä 2024 ei ole nähtävissä ratkaisua jolla oppilaiden koulunkäynti olisi taloudellisesti tai toiminnallisesti perusteltua järjestää toisin kuin nyt. Ennen vuoden 2024 talousarviovalmistelun käynnistämistä tehdään esitys mahdollisista kouluverkkoon tehtävistä muutoksista tai vaihtoehtoisesti esitetään palveluverkkotyön jatkamista, kunnes oppilasmäärän kehityssuunta on selvä ja päätöksenteko perustuu riittäviin pohjatietoihin.

Laukaan lukion ensimmäisenä tavoitteena on kurssitarjonnan monipuolistaminen ja lukiokoulutuksen kiinnostavuuden lisääminen nuorille. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää opetusresurssien kasvattamista niin, että Laukaan lukio saavuttaa Keski-Suomen lukioiden keskimääräisen tason.

Toisena tavoitteena on kehittää opetussuunnitelma mukaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä kursseja. Opintokokonaisuuksien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja hankerahaa. Yhteistyössä ulkopuolisten osaamisverkostojen kanssa kehitetään uudesta opetussuunnitelmasta kumpuavia yhteisiä opetuskokeiluita ja teemoja Laukaan lukiossa.

Kansalaisopiston kehittämisen keskeisimpiä painopistealueita on monipuolisen ja erilaisia tarpeita huomioivan kurssitarjonnan turvaaminen Laukaassa taloustilanne huomioiden, sekä yhteistyön tiivistäminen alueen eri toimijoiden kanssa. Elokuussa 2021 yhdessä Lievestuoreen Setlementin kanssa käynnistyneen kehittämishankkeen myötä yhteistyötä tiivistetään erityisesti kunnan sisäisten toimijoiden välillä. Yhteishanke jatkuu vuoden 2024 kesäkuulle saakka. Opinto-ohjelman laadinnassa yhtenä keskeisenä osana hyödynnetään arvioinnin ja asiakastyytyväisyyden tuloksia.

Vapaan sivistystyön ja sitä myöten kansalaisopistojen opintoja on valtakunnallisesti lähdetty kehittämään niin, että ne voidaan jatkossa määritellä, tunnistaa ja tunnustaa. Sen tarkoituksena on saada opinnoille lisää näkyvyyttä ja laajempaa hyödynnettävyyttä mm. työelämässä ja ammattiopinnoissa. Osaamisperusteinen kurssitarjonta on myös Laukaan kansalaisopiston yhtenä kehittämisen painopistealueena tulevaisuudessa. Osaamisperusteisten kurssien laatu- ja käyttöönottoprosessi vaatii kuitenkin lisää resurssia, jotta sitä on mahdollista ottaa käyttöön ja toteuttaa.

Sivistyslautakunnan 15.3.2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 26 linjaa kirjastopalveluiden toiminnan kehittämistä. Suunnitelman mukaisesti kirjasto määrittelee vuonna 2023 yhteistyön muodot hyvinvointialueen toimijoiden kanssa ja vie loppuun Leppäveden lähikirjaston tiloja koskevan investointihankkeen.

Lisäksi kirjasto kehittää

- monilukutaitotyötä
- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön
- digineuvontatoimintaa
- kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua
- kokoelmia (monipuolisuus, houkuttelevuus, lasten- ja nuortenkirjallisuuteen panostaminen).

Vapaa-aikapalveluissa jatketaan vuonna 2022 aloitettuja kehittämistavoitteita. Kulttuuripalveluiden kehittäminen ja strategiatyön aloittaminen on ollut vuoden 2022 tärkeimpiä tavoitteita. Tätä jatketaan ja vuonna 2023 julkaistaan Laukaan kunnan kulttuuriohjelma ja aloitetaan siihen liittyviä toimenpiteitä.

Toisena tavoitteena on vapaa-ajan olosuhteiden edelleen kehittäminen. Ulkoilureittien käyttö on lisääntynyt ja niiden kehittämistä jatketaan erilaisin hankkein. Lisäksi kehitetään lähiliikunta-alueita entistä monipuolisemmiksi kaikenikäisten kuntalaisten yhteisiksi liikunta – ja kohtaamispaikoiksi. Leppäveden liikuntapuiston ja Koulunmäen lähiliikunta-alueen kehittäminen jatkuvat. Lähivuosina oleellista on tukea toiminnan ja tapahtumien kehittymistä uusilla liikuntapaikoilla.

Kolmantena kehityskohteena on palvelukokonaisuuksien kehittäminen pitkällä tähtäimellä. Nuorisotoiminnan kehittäminen aloitettiin vuonna 2022 ja tällä hetkellä vapaa-aikapalveluilla työskentelee nuorisotoiminnassa 4 vakituista vapaa-aikaohjaajaa merkityksellisessä työssä. Toiminnan kehittämiseksi, työn tehostamiseksi ja palveluiden entistä paremmin saavuttamiseksi työtehtäviä järjestellään uudelleen tehtävänimikkeitä ja työnkuvia muokkaamalla siten, että jatkossa vapaa-aikapalveluilla työskentelee yksi nuorisokoordinaattori ja kolme nuoriso-ohjaajaa neljän vapaa-aikaohjaajan sijaan.

Muutos mahdollistaa jo olemassa olevien tehtävien lisäksi uusien toimintatapojen toteutusta, testausta ja käyttöönottoa. Digitaalinen nuorisotyö, liikkuva nuorisotyö sekä koulunuorisotyö ovat tärkeitä painopistealueita nuorisotoiminnassa. Sosiaalisen median hyödyntäminen sekä jalkautuminen nuorten pariin on koettu hyväksi toimintatavaksi niin nuorten kuin työntekijöidenkin mielestä.

Kehitystyössä oleellista on henkilöstön osaamisen kehittäminen, tiedolla johtaminen ja vaikutusten arviointi. Vapaa-aikapalveluissa tulee kerätä tietoa, jonka avulla voidaan ohjata palveluiden kehittämistä tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Vapaa-aikapalveluissa jatketaan eÄlytalli-hankkeen aikana testattuja toimenpiteitä, joilla saadaan tietoa liikkujien määrästä liikuntapaikoilla. Kaikilla vapaa-aikapalveluiden kehitetään systemaattista seurantaa ja arviointia sekä palautteen keräämistä.

Keskeisimmät lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen kehittämisen painopisteet vuodelle 2023 liittyvät sote-uudistukseen. Perhekeskustoiminta siirtyy hallinnollisesti 1.1.2023 hyvinvointialueen sote-keskukseen. Kunnan perhekeskuksen ja perhekeskusverkoston hallinnointi on organisoitava niin, että turvataan paikallisen toiminnan sujuva jatkuminen. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevaa työtä tulee jatkossakin tehdä tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen sote-toimijoiden, kunnan sekä järjestö- ja seurakuntatoimijoiden kanssa. Vuoden 2023 aikana tulee selkiyttää HyPen tulosityksikön hallinnollinen rakenne

suhteessa hyvinvointialueeseen sekä kuntaan jääviin muihin hyvinvointipalveluihin. Tähän liittyy myös työntekijöiden työnkuvien ja tehtävien selkiyttäminen, erityisesti palvelupäällikön työn osalta.

Kuntaan jää lakisääteisenä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tehtävä, mikä korostaa vahvaa ennalta ehkäisevien palvelujen ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksessa tämä tarkoittaa työn suuntaamista aiempaa vahvemmin ennalta ehkäiseviin, varhaisen tuen palveluihin sekä erilaisten ennalta ehkäisevien toimintatapojen ja -mallien vahvistamista tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tästä esimerkkinä ovat varhaisen vaiheen vanhemmuuden tuki, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, neuropsykiatrisesti oireilevien (nepsy) lasten ennalta ehkäisevät tukitoimet ja sekä lasten ja nuorten ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö.

Kolmantena kehittämisen painopisteenä on työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistaminen. Varhaisen vaiheen asiantuntijatyön avulla pystytään konkreettisella tavalla tukemaan lapsityötä tekevien työntekijöiden jaksamista ja hyvinvointia. Toisaalta on turvattava myös HyPen omien työntekijöiden jaksaminen, jotta voidaan välttyä esimerkiksi pitkittyneiltä sairauspoissoloilta.

1.1.4 Toiminnalliset tavoitteet

Varhaiskasvatus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja keskeinen talous</i>	<i>Sähköisen asiainnin ja asiakasohjauksen kehittäminen osana sujuvan asiainnin kehittämistä ja kuntastrategian tavoitteita.</i>	<i>Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin.</i>	<i>Sähköisiä palveluja on kehitetty vuodesta 2020 alkaen. Uusia, työtä sujuvoittavia järjestelmiä on otettu käyttöön ja niillä on parannettu esimerkiksi henkilöstön työvuorosunnittelua. Vuoteen 2024 mennessä varhaiskasvatuksen Effica-järjestelmä poistuu käytöstä, ja järjestelmän korvaa EdLevo-sovellus, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän.</i>
<i>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Hyvinvoiva henkilöstö laadukkaana varhaiskasvatuksen tuottajana. Henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstön pysyvyyden turvaaminen ja rekrytoinnin parantaminen.</i>	<i>Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut. Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla. Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä.</i>	<i>Henkilöstön tukeminen osana koronapandemia-ajasta palautumista. Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan ja laadun varmistajana.</i>

		<i>Yksikkökohtaiset toiminta- ja kehittämissuunnitelmat</i>	
--	--	---	--

Perusopetus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja keskeinen talous</i>	<i>Osaamisen ja toimintamallien kehittäminen tuen tarpeissa olevien lasten osalta: HyvinvointiOPS, poissaoloihin puuttumisen malli, nepsy-tsempparitointi, VIP-verkostohanke, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus</i>	<i>Oppilaiden poissaolojen seuranta Kouluterveyskysely Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle</i>	<i>Poissaolojen seurantajärjestelmä on käytössä ensimmäistä vuotta. Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä ensimmäistä vuotta, tavoitetaso on että hyvinvoinnin paraneminen näkyy kouluterveyskyselyssä ja koulujen omissa arvioinneissa. Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittuminen toiselle asteelle.</i>
<i>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Osallistutaan työyhteisöhyvinvointikyselyyn. Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimitasuunnitelmat. Tuetaan johtamistyötä.</i>	<i>Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin. Toteutuneet toimenpiteohjelmat. Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.</i>	<i>Lähtötaso: edelliset työhyvinvointikyselyn tulokset. Tavoitetaso: Parempi työhyvinvointi</i>

Lukio

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Positiivisesti ja palvelen: 1) Tarjoamme lämmihenkiä ja kannustavia kohtauksia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa.	1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain. Opettajat osallistuvat vastaavaan koulutukseen lv 2021-22.	1) Opiskelijoiden kouluterveyskysely ja koulu koskevat erilaiset palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt).	

<p>2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.</p>	<p>2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtaamisissa luokion arjessa.</p>	<p>2) Opettajille tarjotut vuosittaiset henkilöstökyselyt.</p>	
---	--	--	--

Kansalaisopisto

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite vuonna 2022	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja kestävä talous</p>	<p>Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden.</p> <p>Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle.</p>	<p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot</p> <p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</p>	<p>Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa.</p> <p>Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen olemassa olevissa tiedotuskanavissa.</p>
<p>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</p>	<p>Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukkaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.</p>	<p>Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi.</p> <p>Koulutukseen osallistuminen</p> <p>Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma</p>	<p>Riittävät henkilöstö- ja koulutautumisresurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.</p>

Vapaa-aika-palvelut

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p>Sujuvat kuntapalvelut ja kestävä kuntatalous:</p> <p>Sähköisten palvelujen ja viestinnän kehittäminen kustannustehokkaasti ja kuntastrategian mukaisesti</p>	<p>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritysyhteistyötä. Monipuoliset viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</p> <p>Talouden aktiivinen seuranta</p>	<p>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</p> <p>Palautepalvelun käyttömäärät.</p> <p>Nettisivujen ja some-kanavien kävijämäärät.</p> <p>Yksiköiden ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat ja niiden seuranta ja arvioinnit</p> <p>Yksiköiden ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset.</p> <p>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät.</p>	<p>Lähtötaso: Vapaa-aikatoimen tilapalvelut ovat paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aikatoimen tiedotus on kapeaa.</p> <p>Tavoitetaso: Vapaa-ajan tilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista saa monipuolisesti tietoa eri kanavista. Kuntalaisilla, järjestöillä ja yrityksillä on useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.</p> <p>Kehittämistyön ja –hankkeiden avulla pystytään tekemään palveluita paremmin näkyväksi sekä osallistamaan kuntalaisia entistä paremmin toimintaan.</p>
<p>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</p>	<p>Hyvinvoivat työntekijät, jotka tuottavat ja kehittävät monipuolisia laadukkaita vapaa-ajan palveluita kuntalaisille</p>	<p>Asiakaspalaute, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä ja niiden vaikuttavuuden arviointi.</p> <p>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät, toiminnan määrä.</p> <p>Asiakaspalautteet ja kyselyt.</p>	

Hyvinvointi- ja perhekeskus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p>Pidemmälle ja positiivisesti</p>	<p>Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointikeskus</p>	<p>Laukaan sivistyspalvelujen hallinto-organisaation rakennekaavio</p>	<p>Lähtötaso: Tulosyksikön hallinnon organisoituminen ja palvelupäällikön työnkuva</p>

<p><i>Sujuvat arjen kuntapalvelut</i></p>	<p><i>sen tulosityksikön hallinnon organisoinnin ja työntekijöiden työnkuvien ja tehtävien selkiyttäminen.</i></p> <p><i>Ennalta ehkäisevien, varhaisen tuen palvelujen ja toimintamuotojen vahvistaminen tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.</i></p>	<p><i>Työnkuvaukset</i></p> <p><i>Henkilöstön palaute</i></p> <p><i>Asiakas-/osallistujamäärät</i></p> <p><i>Toteutuneiden tapahtumien määrä</i></p> <p><i>Toiminnan toteutukseen osallistuneiden kolmannen sektorin toimijoiden määrä.</i></p> <p><i>Asiakaspalaute</i></p>	<p><i>tehtävineen ovat sote-uudistuksen myötä epäselvät.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Tulosityksikön hallinnollinen organisoituminen ja palvelupäällikön työnkuva tehtävineen ovat selvät.</i></p> <p><i>Lähtötaso: Tulosityksikössä tehdään ennalta ehkäisevää työtä mutta paljon myös jo hyvin korjaavan vaiheen työtä.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Työn painopiste on aidosti ennalta ehkäisevässä työssä ja sitä tehdään tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.</i></p>
<p><i>Hyvinvoivat työyhteisöt</i></p>	<p><i>Työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistaminen</i></p>	<p><i>Sairauspoissaolot</i></p> <p><i>Työhyvinvointikysely</i></p> <p><i>Kehityskeskustelut</i></p> <p><i>Asiakaspalaute varhaisen tuen asiantuntijan työstä</i></p>	<p><i>Lähtötaso: Työssä on paljon kuormittavuustekijöitä, jotka vaikuttavat työntekijöiden jaksamiseen ja siten myös työmotivaatioon. Työn ja muun elämän yhteensovittaminen haastaa, aiheuttaa välillä pitkiäkin sairauspoissaoloja.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Työn kuormittavuudesta huolimatta työntekijät jaksavat työssään hyvin ja ovat motivoituneita. Pitkät sairauspoissaolot ovat vähentyneet.</i></p>

1.1.5 Riskienhallinta

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävin kustannuserä ovat henkilöstökustannukset ja ne ovat suoraan riippuvaisia lasten ja perheiden palveluntarpeista. Henkilöstön äkilliset sairauspoissaolot ovat olleet suurena toiminnan toteuttamisen haasteena viime vuosina. Koronaohjeista johtuen poissaolojen osalta ohjeet ovat

olleet tiukat ja pidentäneet sairauspoissaolojen kestoja. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset ennakointi- ja ennusteisiin perustuva varhaiskasvatuspaikkojen suunnittelu. Varhaiskasvatuksessa riskinä on palvelutarpeen kysynnän ennakoitua suurempi tarve.

Perusopetuspalveluissa merkittävien kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat suoraan riippuvaisia annetun opetuksen määrästä. Usean vuoden ajan opetuksen määrä ja erityisesti erityisen tuen sekä oppilaiden ohjaajapalveluiden järjestäminen nykyisessä laajuudessa on ollut valtion kohdeavustuksien varassa. Tämän rahoituksen loppuessa tai vähetessä toiminta pitäisi sopeuttaa vähenevään rahoitukseen. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset oppilasennustetiedot, ja niihin perustuvat arviot opetusryhmien muodostamisesta ja annettavan opetuksen määrästä. Ennusteet on tehty keväällä 2022, ja ne perustuvat väestörekisterin syntyvyys- ja osoitetietoihin. Tiedot tarkistetaan keväällä 2023 ennen sivistyslautakunnan päätöstä lukuvuoden 2023-2024 opetusresursseista.

Oppilasmäärän muutokset liittyvät myös muihin suuriin kustannuseriin palvelujen ostoissa, kuten koulu-kuljetuksissa ja ruokapalvelukuluissa.

Perusopetuspalveluissa jokaisen tulosityksikön esimies vastaa oman tulosityksikkönsä pysymisestä talousarvion raamissa ja seuraa toteumaa kuukausittain. Osana koko sivistystoimen talousseurantaa koonti perusopetuspalveluiden toteumaennusteesta tehdään neljännesvuosittain perusopetuksen suunnittelijan toimesta.

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisimpiä ovat akuutit hätätilanteet ja uhkat. Lukion toiminnan sujuvuuteen vaikuttavat myös esimerkiksi koronan kaltaiset epidemiat. Mahdollisiin akuutteihin uhkiin valmistaudutaan vuosittain opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Lisäksi koronan kaltaisten epidemioiden tms. vaikutuksista mahdollisiin poikkeaviin opetusjärjestelyihin ja ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyihin tiedotetaan pikimmiten.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen keskeisimmin vaikuttavia riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen, esimerkiksi koronaviruksen kaltaiset epidemiat. Riskejä pyritään hallitsemaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteen toimintatavoista sekä mahdollisuuksien mukaan varautumalla mm. etäopetukseen siirtymiseen. Henkilöstölle pyritään tarjoamaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon.

Riski kirjaston toiminnalle on 20-vuotias kirjastoauto, joka on käyttöikänsä lopussa. Äkilliset rikkoontumiset tuovat käyttökatkoja palveluun ja aiheuttavat korjauskuluja, jotka syövät yhä suuremman osuuden kirjaston toimintarahoista. Riskiin varaudutaan mahdollisuuksien mukaan ennakoivilla huoltotoimenpiteillä.

Vapaa-aikapalveluissa koronatilanteeseen liittyvät riskit tulee huomioida myös vuonna 2023. Työmuotoja ja palveluntarjontaa järjestetään niin, että toimintaa pystytään toteuttamaan turvallisesti ja tarpeen mukaan etäyhteyksiä ja sähköisiä järjestelmiä hyödyntäen. Riskinä pitkittyneen koronatilanteen myötä on henkilöstön riittävyys, kuormittuminen ja turhautuminen sekä riittämättömät resurssit koronatilanteen vaatimiin toimiin nähden. Henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen on panostettava, jotta palveluja voidaan kehittää. Henkilöstön hyvinvoinnin seuranta ja tukemista toteutetaan yhteisin kyselyin henkilöstöhallinnon kanssa sekä ennen kaikkea arkipäivän vuorovaikutuksessa. Säästötoimenpiteet aiheuttavat myös toimenpiteitä, joihin on syytä varautua. Nämä voivat vaikuttaa mm. palveluiden järjestämiseen, olosuhteiden kunnossapitoon ja henkilöstön hyvinvointiin.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toiminnassa keskeisimmät riskit ovat erilaiset akuutit kriisi- ja uhkatilanteet. Henkilöstöä tiedotetaan, ohjeistetaan ja koulutetaan oikeanlaisista toimintatavoista ja -malleista kyseisissä tilanteissa. Uudessa toimitilassa uhkaavia tilanteita varten on käyttöön otettu sähköinen

hälytyskutsujärjestelmä. Koronapandemian kaltaisia tautiriskejä varten työskentelyssä on huomioitu myös etäyhteyksien hyödyntäminen.

Riskinä lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen työssä on henkilöstön liiallinen kuormittuneisuus sekä riittämättömät resurssit asiakastarpeisiin nähden. Henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista on seurattava säännöllisesti ja erilaisia tukitoimia, työjärjestelyjä ja koulutusta on järjestettävä tarpeen mukaisesti.

1.1.6 Investoinnit

Sivistyspalveluiden investointiesitykset vuodelle 2023 kohdistuvat koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineisiin, tieto- ja viestintäteknikkaan, Leppäveden liikuntapuistoon sekä Leppäveden kirjaston muutostöiden ja kalustamisen loppuunsaattamiseen.

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostukseen ja hankkimiseen on varauduttu niin, että investoinniksi vuodelle 2023 esitetään 20.000 euroa.

Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön kehittämistä tuetaan investoimalla laitehankintoihin. Tavoitteena on taata Laukaan kunnan oppilaille ja opetustoimen henkilöstölle tasa-arvoiset ja ajanmukaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää tieto- ja viestintäteknikan taitojaan opetussuunnitelman mukaisesti ja hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työvälineitä. Tieto- ja viestintäteknikan investoinniksi vuodelle 2023 esitetään 50.000 euroa.

Leppäveden lähikirjasto on nykyisellä kalustuksella ahdas eikä täytä esteettömyysvaatimuksia. Kirjastoon on tehty vuonna 2022 investointirahalla sisustus- ja sähkösuunnitelma sekä aloitettu kalustehankinnat. Hanke viedään loppuun vuonna 2023 työpanokseen ja kalustehankintoihin käytettävällä 30.000 euron investointirahalla. Näin Leppäveden kirjaston tilat saadaan laadullisesti samalle tasolle muiden lähikirjastojen kanssa.

Vapaa-aikapalveluissa Leppäveden liikuntapuiston toteuttamista jatketaan yleisurheilualan ja hiihtostadionin sekä tenniskenttien osalta. Lisäksi alueelle on suunniteltu kuntoportaita. Vapaa-aikatoimen investoinniksi vuodelle 2023 esitetään 225.000 euroa. Hankkeeseen saadaan valtionavustusta, josta vuodelle 2023 kohdistuu 50.000 euroa.

Koulunmäen lähiliikuntapaikan rakentamista jatketaan, jos hanketta ei saada valmiiksi vuoden 2022 aikana. Tällä ei ole talousarviovaikutusta muuten kuin sen osalta, että vuonna 2022 käyttämättä jäävä investointivaraus siirretään tarvittaessa vuodelle 2023.

1.1.7 Tunnusluvut

Varhaiskasvatus

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Effica tietojärjestelmä	1708	1602	1555	1520
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1108	1088	1100	1050
- % 0-6 vuotiaista	64,8%	67,4%	70,7%	69%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	535	529	550	520
- yksityisessä ostopalveluissa	37	38	40	45
- palvelurahalla	536	521	510	485
Esiopetus yhteensä	255	244	210	190
- kunnallisessa esiopetuksessa	129	131	110	113
- yksityisessä ostopalvelussa	6	13	10	7
- palvelurahalla esiopetuksessa	120	100	90	70
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	56	71	80	70
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	345	345	270	250
Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat		11	10	9
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat		9	9	8

*Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä ei sisällä kerhotoiminnan lapsia

Perusopetus

Oppilaskohtaiset kustannukset	TP2019	TP2020	TP 2021	TA 2022	TA2023
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2727	2803	2822	2823	2862
Vuosiviikkotunnit/kevätlukukausi	4841	4934	5078	5078	5303
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	98	71	94	90	87
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	7026	8984	6941	7011	9017
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lukumäärä	239	208	212	230	220
Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	17023	13435	20941	18500	18500
Kuljetusoppilaiden määrä	928	949	959	923	971
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	1845	1361	1792	1600	1814
Kiinteistömenot euroa / oppilas	1817	1854	2098	2048	2277
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	604	580	590	608	621
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas (kevätlukukausi)	1,78	1,72	1,80	1,8	1,85
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	4791	4927	5813	5015	5120
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	8506	8188	9029	8689	9206

Kansalaisopisto

TUNNUSLUVUT	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Kansalaisopisto			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	6417	6200	6200
Kurssilaisten määrä (brutto)	2566	2900	2900
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	259	250	250
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	10	12	12
Prosessinäkökulma			
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	271.407	260.000	260.000
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)	189 (83)		
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)	76 (33)		
Taiteen perusopetus			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	631	600	600
Kurssilaisten määrä	190	180	180
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	22	19	19
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	9	9	9
Prosessinäkökulma			
Käyttökustannukset/ opiskelija	84		
Kustannukset/oppitunti	25		

Kirjastopalvelut

Tunnusluku	TP2021	TA2022	TA2023
Kirjastokäynnit	141000	160000	150000
Aukiolotunnit	13000	16000	16000
Lainaustapahtumat	340000	320000	320000
Lainaajat	6500	7600	6500
Lainat / asukas	18	18	18
E-aineistojen käyttökerrat	41000	37000	43000
Ryhmiä opetustunnit	47	100	100
Tapahtumat	46	100	100
Kirjastoaineisto, kpl	111000	115000	108000
Vuosihankinta, kpl	4700	4900	4300
Bruttomenot / asukas (€)	51	53	52
Aineistomenot / asukas (€)	6	7	6

Vapaa-ajan palvelut

TUNNUSLUVUT	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA2023
Vapaa-ajan palvelut				
Henkilökunta: vakinaiset	14,6	16,3	16,7	17,7
Määräaikaiset: nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, lastujen ajajat, liikunnanohjaajat	38	40	40	40
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	68	80	75	75
Järjestö avustukset/määrä	20	20	30	30
Jaetut avustukset (€)	75000	75000	138000	138000
Terveysliikunta: osallistuneet/määrä	8325	7500	7500	14 000
Leirit: osallistuneet/määrä	418	700	650	700
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	3114	3000	3000	3200
Vapaa-ajan tilapalvelut				
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	267	290	300	300
Kuntosalit: käyntikerrat/vuosi	14047	25000	25000	25000
Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	190	270	280	290
Nuorisopalvelut				
Vapaa-aikatalot: käyttökerrot/nuorisotoiminta/vuosi	5378	10000	8000	9000
Käyttökerrat, muut/vuosi	1427	1600	1600	1600
Työpajatoiminta	6200	7000	7000	7000